

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4 .

Egészévre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fl.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.
Hirdetések, valamint nyilttéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

Kossuth Lajos.

Nagy, nevezetes ünnepre készül a magyar nemzet: Kossuth Lajos születés napjának századik évfordulóját fogja megünnepelni e hó 19-én minden szabadságszerető fia e hazának. Kossuth Lajos neve a magyar történelem mult századának lapjain tündöklő betűkkel van megörökítve. A történelem napjának világosságánál látjuk, hogy ki volt Kossuth. Nézzük hogy mi volt e nemzet mielőtt sorsának kerekébe az ő keze belenyult. Nemzet volt-e? Állam volt-e? Szabad volt-e? Az európai népesaládokhoz tartozott-e? Törvény és történelmi hagyomány szerint igen; de tényleg? Tényleg a kiváltságok és rabságok ellentétei által szét darabolt tömeget, önálló kormány nélküli idegen hatalomnak meghodolt tartományt, meddön panaszkodó tehetetlen arszágyulást, a művelt világtól elmaradt, tőle elzárt népet látunk; olykor ébredő, egyesekben villámfénnyel megnyilvánuló, de a tömegeket át nem ható nemzeti tudattal. Így rohantunk a biztos enyészet elé.

És ma? Istennek hála egységes nemzet vagyunk, egyenjogu polgárokból alakult szabad nemzet, mely az összes művelt nemzeteknek méltó testvére, mely önálló nemzetnek önálló államnak érzi magát s e tudattól áthatva intőzi sorsát. Ez az erőteljes, reményt sugárzó élet.

A régi Magyarországot ujja Kossuth Lajos alkotta. Nem ő egyedül. Sokan voltak ők a jelesek, a nagyok, a felejtethetetlenek, a kik az új honalkotás e művét végezték, még a kik Kossuth ellen voltak is ugyanezen célra munkálkodtak. — De

a régi állapotok korhadtsága meghiusított volna minden nemes törekvést, ha Kossuth Lajos izzó szenvedélye és az emberek fölötti rendkívül nagy hatalma azokat szét nem tőri; és a nemzeti gyengeség súlydelt állapotából a rögtöni átmenet arra az erő kifejtésre, mely egy világot bálumatra ragadott, el nem képzelhető ama hajthatatlan lélek buzdító ereje nélkül, kinek ez ünnepe szenteljük, kinek hazaszeretete, honfi érzelve, vaskövetkezetesége kívül áll minden bírálaton.

Nagy időknek bajnoka és vezérférfia kép szegődött ő a kor előtörő eszméinek szolgálatába és nagy idők vezérfiához méltó kitartással és eréllyel működén az oroszán rész illeti őt közéletünk azon átalakulásában, mely az 1848-iki törvényekben nyert kifejezést, mely állami rendünknek, egész közéletünk és nemzetünk biztosított fejlődésének ma is alapját képezi.

Kossuth Lajosnak történelmi helye, tehát korunk alkotói közt van; azon honalkotók közt, a kik, midőn a nemzet önállóságát körülbástyázták egyszersmind bevezették e nemzetet a művelt népek eszmekörébe és érzelmű világába, részessévé tették az emberiség nagy haladási munkájának, egyenrangú és tisztelt tagjává a nyugoti nagy népek családjának.

A magyarság világtörténelmi hivatása, épugy mint nemzeti fejlődése Kossuth nevében szimbolumot talál. Ez titka a nemzetek irántunk figyelmének s a mi kegyeletünknek és hálaunknak, melyet a nagy évfordulon tanusítani akarunk. Kossuth Lajos oly nagyság, kinek jelentősége nem csak e nemzetre, hanem a történetre, az emberiség fejlődésére is kihat. Nemzetünk multjára

visszapillantva akadunk korszakokra, melyeknek legendái még most is szövődnek. A legutolsó, legszegényebb magyaremler kunyhójában is él Hollos Mátvás emléke, Mátvásé az igazságosé; de abban a legendában csupán csak a magyar tron fényét és dicsőségét látja a nemzet, története pedig rátanítja, hogy midőn ama korszak letűnt, akkor az, a mi e nemzetnek valóságos ereje és hatalma, a nép, visszahanyatlott az elmaradottságba. És van egy korszak melyre minden igaz ember lelkesedve tekint vissza, a Rákoczy korszaka, midőn a függetlenség eszméje kereste a diadalt, ez is elhanyatlott és elhanyatlott vele az, a mi a nemzetnek ereje és hatalma: a nép maga; de a mit Kossuth Lajos alkotott, a mi az ő dicsősége abban gyökerezik, hogy átvezette e nemzetet a középkorból az újkorba és alkotott intézményeket, elveket csirázott, melyeket többé kiirtani nem lehet. Minél távolabb visz minket az idők folyása Kossuth Lajos működési korszakától, annál tisztábban domborodik ki előttünk az ő nagy alakjának nemessége, annál inkább meggyőződünk róla, hogy állam férfainak közül egysm pótolhatja őt és egyre jobban érzi a nemzet, hogy szükséges az ő dicső emlékét minél gyakrabban felujtani s a kegyeletes megemlékezés minél nagyobbsszerű formában kell lerónia azt a kiszámíthatatlan nagy tartozást melylyel Kossuth Lajosnak adása maradt. Hisz mi lett volna Házánkba ha a gondviselés nem állítja élére azt a tüneményes, csodálatos férfit, ki a legválságosabb korszak idején fölkelte a tepsedő nemzetben a győzedelmesen viaskodó életerőt.

„Petrozsény és Vidéke” tárczája.

Tengerparti séták.

(Folytatás).

Cirkvenica — mely nyáron mint tengeri fürdő, télen pedig mint climatikus gyógyhely használtatik — az adriai tengeröbűnek — Quarnero — észak felőli oldalán, a Canale della Morlacca mellett, a magyar tengerpart kellő közepén, Fiuméhez közel, északról a Capella hegység lejtőitől védett helyen fekszik.

A község közvetlenül a tengerparton van, mögötte a Karszt magaslatai emelkednek, ennek tövében terülnek el a kies Vinodol bájos erdőségei és buja rétjei. Északnyugatra — Abbazia felé a Monte-Maggiore csuesára; délnek a Velebit hegységre nyílik gyönyörű kilátás; délkeletnek van a belsejében termékeny és vadakban bővelkedő Veglia szigete, hová csolnakon nem egészen egy óra alatt lehet eljutni s melyről dicsekedve mondja a csolnakos hogy: Abbiamo vino, fige uva.

A 4000 lakosu községnek elég esinos emeletes házai vannak, melyek természetesen mind kőből és elég szilárdan épültek.

A házesoportokat részben kis veteményes kertek részben vadon tenyésző füge-, olaj- és mandulafa valamint dúsan virágzó babérrózsza ligetek veszik körül. A községnek van saját, a fürdővendégek számára mért nagyok kicsiny, de esinos tengeri fürdőháza, szépítő egyesülete.

A lakosság virágzó egészségnek örvend és aránylag igen hosszú életű, bár táplálkozása primitív és igen fúrasztó munkát végez.

A férfiak idegen világrészekben keresik kenyeriket s így a nőkre hármlik nemcsak a háztartás hanem minden nehéz munka; a kikötőtől 80 kgramos krumplival telt zsákokat czipelnék oly magaslatoakra, hogy a sétáló ember is kifárad mire odaér; a hajó állomásról ruhaneműekkel megrakott nagy koffereket, fiokos szekrényeket czipelnék az asszonyok vendégek lakására a hosszú molon végig 30 fokos melegben annyira meggönydelt háttal, hogy örök majdnem a földet éri, aránylag csekély díjért.

Párizsban megcsodáltam egy sifonertvivő embert, de ez asszonyok teherhordó képessége bálumlatba ejt.

De hát a tenger — a tenger, erőt ad minden teher elviselésére.

A rendkívüli tiszta, teljesen pormentes levegő részben az erdőségeknek, a hegyvidékeknek és a tengernek köszönhető, részben különböző légáramlatoknak, melyek hol a hegység, hol pedig a tenger felől jöve tisztítólag hatnak a légkörre.

Igaz, hogy néha a Bóra nevezetű északi szél erősen megtánczoltatja a hajókat s az ugynevezett tengeri betegséget okozza s nem egyszer különösen télen a kőházakat is megrezgetti, de ez mégsem hasonlítható a Triesztben dühöngőhöz, midőn az utca egyik oldaláról a másikra csak a kifeszített kötél segítségével

lehet eljutni; vagy a mely Zeng közelében oly rossz hirben áll s a mi Liburnánkat is csaknem elsüllyesztette; sem a „Mistrál”-hoz, a mely Marseille és Nizza partján ismeretes. Az itteni szél mindezeknél sokkal enyhébb, mert a környező hegylánczok, erejét megtörik. A váltakozó légáramlatok s a talaj vízmentességének köszönhető, hogy Cirkvenicán kőd soha sincs s maláriás betegségek nem uralkodnak.

Cirkvenica a Quarnero azon kevés helyei közé sorozható, mely a Bóra tulerős szél rohamaitól legjobban és legkedvezőbb módon van védve. Orvosi szempontból a Bóra igen kedvező jelenség, mert a légnyomás süllyedését megszünteti, a kedély állapotot felvillanyozza és mindig tartos jó idő bekövetkezését jelzi.

Az ezzel ellenkező irányú légáramlás a déli-szél — Sirokkó és nem — Szirokko —, a mely többnyire Afrikában veszi kezdetét, utjában felveri a Földközi tenger hullámaát és mint heves meleg szélroham ér el Dél-Olaszországba, elhozván magával a Saharában felszedett homokfellegeket.

E szél néha a Quarneroba is elvetődik, de ideo már nem hoz homokot, csupán melegséget s a légnyomás süllyedését okozza, mely esőt s néha zivatarokat hoz; de ettől a légáramlattól is megóvja Cirkvenicát Veglia — olv. Velyia — szigete, jobban mint a Quarnero bármely vidékét.

Fekvésének említett előnyeinel fogva általában enyhe a hőmérséklet, 10-től délután 4 óráig árnyékban 32 Celsius fok a meleg, de ez sohasem tűrhetetlen,

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

az egyedül elismert kellemes ízű természetes hashajtószér.

Kossuth Lajos nagyságát nem meríti ki az, hogy 1848-ban újból megvetette a magyar állam alapjait, se az, hogy az önfeláldozó hazafiságnak, az elvhűségnek, jellemziládságnak, hősiségnek s az emberi erények teljességének legfőbb mintaképet szolgáltatva a történelem számára.

Kossuth Lajos nagysága talán nem annyira azokban az alkotásokban tükröződik vissza, miket megteremtett úgy, hogy azokon fölépülhetett a mai alkotmányos Magyarország, hanem inkább abban a szellemben, melyet az ő nagy lelke, az ő rendkívüli nagy egyénisége kölcsönzött a magyar nemzetnek.

Ő volt az, a ki felrázta abból a tespedésből a magyart, mibe ez háromszáz esztendőn át sanyalt, s a melyben el is pusztult volna menthetetlenül; Ő oltotta bele a nemzetbe az igazi élet-ösztönt, a függetlenségre és szabadságra való erős vágyakozást, mely nemcsak a szabadságharc di-
csőségeit vívta ki, hanem a beláthatlan jövőre is a nemzeti életfentartás habzó forrását alkotja.

A szabadságharc vívmányait elveszthették egy időre, de az életerő, melyet Kossuth Lajos ömlesztett át a magyar elmékbe és szívekbe visszacszerzett sokat, és visszafogja szerezni idővel mind.

Az igazi nagyságot mi sem tűnteti fel inkább mint az, ha szelleme a késő utókor nemzedékeinek küzdelme számára is irányt szab s működése oly forduló pontot alkot a nemzeti életben, melynek bélyegét magán viseli minden későbbi korszakos alkotás.

Minden jó magyar lelkében ott lüktet most a nemzeti érzület; minden jó magyar ember agyában ott van a nemzeti gondolat.

Ezen talizmán birtokában a magyar nemzet bátran helyt áll jogaiért, szabadságáért.

Háromszáz évig várt rád nemzedek —

Alig jövel s több század életed.

Atyád a nép volt, nevelőd a vész,

Vész karja a legjobb baráti kéz.

Vér-pallós függött álmaid felett,

De egy nemzet őrizte életed.

Szónok, kitől a szarnok vére fagy,

Rákoczy égből kitört lelke vagy.

Hullám, mit a vér-tenger felvetett,

Hogy szabadságra nevelj népedet.

vagy a hegyek vagy a tenger felől mindig van egy kis gyenge szellő mely a párakkal telt levegő hűségét elviselhetővé teszi, habár teljes napsugarban fürdik az egész vidék kora reggeltől naplementéig.

A hónapok általános hőmérsékletei az 1901 évi följegyzések szerint Celsius fokokban a következők:

Január	— 3.6	Julius	— 23.4
Február	— 6.8	Augusztus	— 24.5
Március	— 8.4	Szeptember	— 20.5
Április	— 13.7	Október	— 16.8
Május	— 18.1	November	— 9.0
Junius	— 22.1	December	— 6.3

Ezek szerint az átlagos évi hőmérséklet 14.4 C. míg nálunk 6.8 C. a téli hónapoké 8.5 C.

A viszonylagos nedvesség 75%.

Havas és fagyos napok rendkívül ritkán és kivételesen fordulnak elő; az esetleg kismennyiségben lehulló hópelyheket a nap melege pár óra alatt nyomtalanul eltünteti; az időnkénti hideg ellen tökéletes védelmet nyújtanak a házak, a melyek elentében a francia és olasz Rivierával — itt cserépkályhakkal, kettős ablakokkal és egyéb óvóeszközökkel vannak ellátva.

Az enyhe éghajlat folytán a pálma, az agave, a babérrózsza, a magralia és a kamélia a szabadban tenyésznek; a kamélia, a viburnum és az ibolya már december végén nyílnak; az olajfa, a fügefá, és mandulafa, minden ápolás nélkül megtermik gyümölcsüket, Bedenk-apónak egész erdeje van mandulafából, azért kaptunk annyiszor mándel strudelt és mándel tortét.

Nemcsak a növényzet, hanem a napfény, a levegő, a kék égbolt is tökéletesen olyan mint Olaszországban,

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Kossuth Lajos 100-ik születésnapja Petrozsényben.** A Kossuth ünnepet rendező nagybizottság f. hó 11-én este 6 órakor tartotta meg utolsó gyűlését, melyen végleg megállapították a nagy nap ünnepségének sorrendjét, melyet szóról-szóra közlünk:

Petrozsény nagyközség közönsége fénnyel, igaz hazafiai lelkesedéssel fogja megünnepelni megdicsőült Kossuth Lajosunk, mint a jogegyenlőség, a sajtószabadság apostola és az egységes magyar nemzet megteremtőjének születése 100-ik évfordulóját — f. év szeptember 18 és 19-én.

Az ünnepélyt rendező bizottság az ünnep programját következőképpen állapította meg.

1. **Szeptember 18-án este** a községi lakóházak ablakait fényesen kivilágítjuk és fellobogozzuk.

Este 7 órakor gyülekezés a polgári olvasókörben honnan fél 8 órakor a bányatársulati zenekar zenés takarodóval, és az iparostanonc dalárda hazafias dalok énekletével járja be Petrozsény község főbb utcáit.

A körmenet megáll a zárda előtti téren és végignézi az ipartestület és polgári olvasókör által rendezendő tűzijátékot, — innen visszavonulás a Wagner-féle szálló elé.

2. **Szeptember 19-én reggel 6 órakor** a bányatársulati zenekar járja be a község főbb utcáit, és hirdeti az ünnep kezdetét.

Reggel fél 8 órakor gyülekezés a polgári olvasókörben, honnan 8 órakor felvonulnak azon templomokba melyekbe e napon istentiszteletet tartanak, az állami, gimnaziumi, társulati, zárda és iparskolai növendékek Petrozsény község közönségével együtt.

3. A templomi istentiszteletek befejezésével a Wagner szálloda nagytermében veszi kezdetét a községi képviselőtestületi diszközgyűlés, melyet Nagy Miklós bíró nyit meg; itt Dr. Rosenberg Ignác tart emléksbeszédet.

4. **A délután 5 órakor** tartandó ünnepélyek műsora:

1. Nyitány játssa Kubata Béla karnagy vezetésével a salgótarjáni társulat zenekara.

2. Kossuth himnusz, Énekli Pán János vezetésével a női dalárda.

3. Diszszonoklat, Tartja: Gróf Toldalagi Samu.

4. Szózat, Énekli az iparos növendékek dalárdája, mely alatt Gróf Toldalagi Samu megkoszorozza a Kossuth Képet.

5. Alkalmi költemény. Szavalja: Fekete Aranka.

6. Himnusz, Énekli Pán János vezetésével a női dalárda. Ezt követi a bankett, melyen az első pohárköszöntőt a királyra Gróf Toldalagi Samu, a másodikat pedig Kossuth Lajos emlékezetére Priváry Géza gymn. igazgató mondja.

csak hogy itt hiányzik az olasz Rivierán oly kellemetlen sok koldus és piszkos és a francia Rivierán oly boszszantó, por és lármá.

Május elsejétől október végeig lehet a szabadban fürödni, a mi különösen gyermekek, nők és idegességre hajó egyénekre különösen előnyös, mert az itteni tengeri fürdő egyesíti magában mindazon előnyöket, a miket a tenger érzékenyebb szervezeteinek nyújthat: a sekély fővénny-feneket, a megfelelő vízhőmérsékletet és az enyhe hullámvérést.

A tengervíz sótartalma itt 3.7‰, míg például:

A földközi tenger sótartalma 3.2‰.

Az Atlanti Ocean „ 3.0‰.

Az Északi tenger „ 3.1‰.

A Keleti tenger „ 1.5‰.

A Fekete tenger „ 1.7‰.

Ha még az kivilághat volna, hogy a tengerparti sétány fái annyira meglombosodjanak, hogy enyhe árnyékos úton mehesen a közönség a távolabbi helyekről is a fürdőbe, az enyhülést, a pihenést, gyógyulást keresők alkalmasabb helyet nem találhatnak az összes délre fekvő tengerparti fürdők között Kérkenicznál.

Körös-körül magyar történelmi nevezetességű várromok, vadregényes sziklacsopordok, hegyszakadékok és esőrgedező patakok élénkítik a bájos vidéket. E keretbe foglalva megkísérlem időnként egy-egy kép vázlatát beilleszteni.

Ez alkalommal — bizonyosságul annak, hogy minden Horvát pökhendiség dacára ma is él a tengerparti nép lelkében a magyar királysághoz való ragaszkodás, s hogy még most is szeretettel gondolnak az igazságos hollós Mátyás a legnépszerűbb magyar ki-

— **Kossuth ünnep Lupényben.** Kossuth Lajos 100-ik születés napja a Dima féle központi vendéglő nagytermében a következő sorrendben fog megünnepeltetni: 1. Hymnus, Erkelről; énekli a casinói vegyes dalkar. 2. Megnyitó beszéd, tartja: Dr. Kaczander József casinói elnök. 3. Szózat, Egress Bénitől; énekli a casinói vegyes dalkar. 4. Ünnepi beszéd, tartja: Szalánczy Zoltán. 5. Kossuth Lajos szent sírjára. Lányi Ernőtől; énekli: a casinói dalkar.

— **Halálozás.** Loy Jakab petrozsényi háztulajdonos és az ág. ev. egyház gondnokát súlyos vesztés érte, felesége 11-én hosszas szenvedés után jobb létre szenderült.

— **Kölcsonös áthelyezés.** Todorán Miklós korajesi gör. kath. lelkész Nyiresfalvára s az ott állomásozott kitérő képzettségű Pataki Jánost Korajesdre helyezte át a lugosi gör. kath. püspök.

— **Tanítói kinevezések.** H.-Urikányba Bezu János Vályá-Dilzsára pedig Menyuez Demeter tanítójelölteket nevezte ki a g. kath. püspök. Reméljük hogy most már ez az iskola is a g. kath. kerület többi iskoláival párhuzamban fog haladni.

— **Kérelem Petrozsény község ház- és üzlettulajdonosaihoz.** Miután Petrozsény nagyközség közönsége fénnyel, igaz hazafiai lelkesedéssel fogja a f. é. szeptember hó 18-án este és 19-én egész nap Kossuth Lajos 100-ik évfordulóját megünnepelni, ennek folytán a t. cz. ház és üzlet tulajdonosok felkértemek, hogy szept. 18-án este 7 órától kezdődőleg a lakások ablakait kivilágítani, az üzleteket fellobogozni, és szept. 19-én a templomokbani istentiszteletek alatt az üzleteket zárva tartani szíveskedjenek. Az ünnepélyt rendező bizottság.

— **Erdő és legelő elkülönítés.** F. hó 10-én szállott ki Konecz Gyula elnöke alatt az a 8 tagból álló szakbizottság, a mely hivatva van befejezni a Livazényi község határában lévő havasi erdők és legelők elkülönítése tárgyában már évek óta folytatott munkálatokat.

— **A tehény szarván.** Folyó hó 8-án délután 2 órakor egy legyek által üldözött tehény rohant be a petrillai tehénescordából a Pollacsek és Scheiber czég eszimai fűrésztelepeire, a hol az útjában álló P. G. telepi munkást szarvát közé véve neki dobta a Rüppel-féle kerítésnek, melyen a súlyosan megsérült és a halál félelméi között lévő napszámos átesve a virágos kertbe, akkor tért magához, midőn sebeit már bekötötték. Döfös tehény Petrozsényben is van. Az ilyen állatok szarvát a tulajdonos köteles védgolyókkal ellátni, vagy pedig a szarvakat lefűrészelni.

— **Uj iskola.** A petrozsényi szolgabírói járás csaknem legkisebb községének Felső-Barbatenynek g. katolikusai Pepenár Mihály lelkész és Jánk Mihály előjáró fűrészságot nem kimélő utánjárásával egy a korikvánalmainak megfelelő iskolát építettek. Dicséretére válik e kis községnek, hogy anyagi áldozatot nem kimélve mindent elkövert arra nézve, hogy iskolájának be-

rállyra — utánközlőni kívánom e kis történelmi eseményt:

„A legutolsó horvát paraszt is tudja, kivolt Matyás király s mint a hagyományok és népmondák állítják, Novi városának régi hírét ma már csak a romok hirdetnek, ha Matyás király az elnyomott Novi népének elkobzott szabadságát vissza nem adja.

Matyás király idejében Magyar Balázs volt a szomszédos Zengg várkapitánya, a honnan a szabad Novi népét is leigázta, Novi kapitányát megvesztegetve, a várost hatalmába kerítette.

Ezután Magyar Balázs és Novi kapitánya tetszés szerint gazdálkodtak s az előbb önállóságához, szabadsághoz szokott népet szolgaságra szorították. Novi polgárai azért Matyás király elé járultak panaszuikkal, a ki Zágrábban fogadta a küldöttséget, itt állította ki híres „szabadság levelét” melyet! Novi városháza porlepte íratai között most e nyáron találtak meg. A latin nyelven irt szabadság levél magyar fordításban így hangzik:

Mi Matyás, Isten kegyelméből Magyarország és Csehország királya üdvözlötünkét küldjük Magyar Balázs kapitánynak és többi tisztviselőinek Novi város hét polgára azon panasszal járult elém, hogy ti megakartjátok fosztani azon szabadságtuktól, a mely szerint joguk volt évenként egy honapon át a királyi szolgálatban, mint ijaszoknak működni. Ebben megakartátok őket akadályozni és rájuk egyéb szokatlan terheket róni, tovább megfosztjátok őket vagyonuktól is. Minthogy pedig mi minden polgárunkat régi szabadságukban, melyeket üsdöktől fogva élveztek, megovni ohajtjuk, — meghagyjuk nektek, hogy nevezett Novi város polgárait régi szabadságaikban és szokásaikban továbbra is békességben

rendezése is modern legyen. Maderspach Viktor A.-B. Iszkronyi fűrészgépjár tulajdonos látva a törekvő község igyekezetét, tíz padot küldött ajándékba az új iskolának.

— **A száj- és körömfájás.** Ez a járányyszerűleg fellépett veszedelmes állapotbetegség, a foganatosított leg-erélyesebb óvintézkedések dacára, legujabban Krivádia községében is fellépett.

— **Versenybírálat** volt f. hó 7-én és 11-én az aradi máv. üzletvezetőségénél. Ez a versenybírálat Petrozsényt annyiban érdekl, hogy azon egy jónévű építészünket érte kintintetés. A tömegesen benyújtott ajánlatok dacára egy a Petrozsénytől Lupényig valamint a Piskitől Petrozsényig terjedő vasúti vonalokon az összes építési munkákat Sternberg Bertalan nyerte el. Petrozsényről Piskig tíz állomás lesz kibővíve s a leégett hátszegi raktár felépítve. Ezekhez a nagyszabású építkezésekhez a kintintetett vállalkozó egy pár nap múlva hozzá fog. Örövendünk azon kijelentésének hogy a kisiparosok által teljesítendő összes munkákat nem idegenekkel, hanem a petrozsényi iparosokkal fogja végeztetni.

— **Döngetik éjjel a lupényi rendőroket.** Rossz napokat ért el a lupényi rendőrség; egy pár nappal ezelőtt három, f. hó 9-én este 10 óra felé pedig, a midőn a lakosság már nyugalomra készült, a Dima-féle vendég-lóval szemben lévő lebegő hidnak jobb oldalán 9 százvárosi duhaj munkás támadta meg lapátokkal a szolgálatban lévő két rendőrt azért, — mert azok felhívták őket arra hogy a csendet ne zavarják, hanem vonuljanak lakóhelyeikre. A nagy lármára a közelben lakó polgárok segítségére mentek a rendőroketnek, mire való-ságos harez fejlődött ki a fúton. Egy lövés is történt, melynek hallatára a támadok futásnak eredtek. A rendőroket egy pár lapátütésen kívül ez alkalommal komoly baj nem érte, míg a csendzavarok közül négyen súlyosan megsebesültek. Ha az illetékes hatóság nem teszi meg az erélyes lépéseket, 6 órán túl a ki Lupényben megindul életével játszik.

— **Csendőri hatalmaskodás Lupényben.** Folyó hó 11-én d. u. községünk köztiszteletben álló bírája Schwemmhammer István a szomszédságában lévő csend-

meghagyni kötelességteknek ismerjék. Ne merészel-jetek rájuk újabb terheket róni, őket birtokaiktól meg-fosztani, sőt elvett vagyonukat is szolgáltatasságot vissza.

Kelt Zágrábban, Szent Dénes vértanu ünnepén 1480-ban, magyarországi uralkodásunk 23-ik, cseh-or-szági uralkodásunk 12-ik évében. Mátyás m. p.

Hogy Novi polgársága mily nagy kegyelettel vi-selgetett Mátyás király szabadság levele iránt, mennyire becsben tartotta és óvta, kintünk abból is, hogy a XVII-ik században újra át iratták Frangepán Gáspár terzattoi grof jobb oldali ellenjegyzése mellett. Hitelesítették még Jellasics Simon és Terzi Antal János s mindegyikük pecsétjével megerősítették.

Abban az időben a renaissance-nek hodoltak min-denütt. Novi felszabadított népe is renaissance-styben építette Szent — Háromság templomát. —

Az új divat minden kezdetlegességével, szerény anyagi körülményeikhez képest építették templomukat. A monda szerint az oltárt Novi akkori plebánosa, Ma-zsuranics Antal maga faragta. Évekig dolgozott mun-káján, mely oly művészi, hogy bármely szobrásznak becsületére vált volna. Mátyás Király emléket megörö-kítendő az oltár két oldalára oda faragta jobbról is bal-ról is a hollót.

Az összes tengerparti városok templomait felku-tatva, a hollót másutt sehol sem találjuk és ebből is kivüláglik, hogy ezt csak Mátyás király emlékére farag-hatták oda. A monda is így tartja. Az oltárra később felállították Nep. Szent-János szobrát, ez azonban a Corvin-emlékekből nem von le semmit, mert az oltárra vésett évszám világosan jelzi Mátyás király korát.

Egy osdi, kopott győntő szék áll még a temp-lomban. Egyszerűségével vonja magára a szemlélő fi-gyelmét, nincs rajta semmi dísz, otromba fatömeg az egész; de Mátyás emléket szintén jelzi rajta a két fá-ból faragott holló.

Nemesak a nép ajkán, a városháza poros aktái között, hanem még a templomban is feltaláljuk Mátyás király emléket.

A Szent-Háromság temploma ma már teljesen el-hagyatottan áll a romokon felépült házak között. Van Novinak nagyobb, díszesebb temploma is. Az örök lámpa is kialudt, a sekrestyés sem őrzi a templomot. Nehéz faajtó felett lóg a kulcs, hogy az erre tévedő turisták előtt az érdekes templom ne legyen végkép elzárva.

őrségi laktanyán éktelen kialtozást hallva átment és látta, hogy a községi fogdában a közrendőr vert és kizozott egy embert. A bíró úr látva ezen embertelen bánásmódot a rendőrt állásától azonnal felfüggesz-tette és a községi fogdából kiutasította. Erre kijött a laktanyából Fodor Zsigmond esendőr és a bíró urat a lehető legdurvább hangon kérdőre vonta, hogy mit ke-res a laktanyán és végezettül brutalis erőszakkal az udvarból kilökte. A bíró ur természetesen megiette a felesleges hatóságnál ezen jogtalan hatalmaskodó báná-smódot a megfelelő lépéseket, de kérdjük, hogy milyen bánásmódban részesítenek más halandó embert a ki-nek véletlenül Fodor Zsigmonddal akad dolga, ha már egy közbészülésben álló községi bíróval ily sötét bru-talitással bántak el.

— **Orvosi körökben** már rég ismert tény, hogy a Ferencz József keserűvíz valamennyi hasonló vizet, tartós hashajtó hatása és említésre méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen feljmul. Kérjünk határozottan Ferencz József keserűvizet.

— **„Kossuth Album”** cím alatt az ország függet-lenségi és 48-as párt Kossuth-ünnep rendező-bizottsága jóváhagyása mellett egy felette becses dalgyűjtemény jelent meg az országos Kossuth-ünnepélyek alkalmából, énekhangra és zongorára Klökner Ede budapesti zene-műkiadónál. Huber Sándor jeles zeneszerzőnk alig méltányolható buzgalommal gyűjté össze ez albumba a legszebb Kossuth-s szabadságharcai nótákat, melyek eddig hozzáférhetlenül, szétszórtan s ismeretlenül lé-teztek csupán. Az izléses szép kiállítású, 25 művet fel-ölelő füzet terjedelmes tartalmából elég ha ezeket so-roljuk fel: 1. Dr. Pap Zoltánnak az orsz. ünnepren-de-ző-bizottság által hivatalosan elfogadott „Kossuth Him-nusz”-át. 2. Kossuth Lajos bucsuja az ország határá-n. „Kitárom reszkető karom.” 3. Kossuth Lajos azt üzen-te 4. Egressy Béni, „Szózat”. 5. Egressy Béni, „Talpra Magyar!” 6. Lányi Ernő, „Tavaszdízik, még sínes har-mat, se virág.” 7. Világosi fegyverletét dala. 8. Erődy Ernő, „Meghalt Kossuth.” 9. Jón Kossuth, jön! 10. Lá-nyí Ernő, „Hát még mindig az a gyűlölt „Gott erhalte” járja.” 11. Greizinger Iván, „Kossuth Lajos újra üzent Turinból.” 12. Greizinger Iván, „Nem fajult el a ma-gyar vér.” 13. Csengery Gyula, „Turin felett ragyog az ég!” 14. Garibaldi nótá. 15. Egressy Béni, „1848-as honvédek indulója.” 16. Honvéd tüzér temetése. 17. „Kossuth Lajos levelet írt.” stb. stb. Ára e kiválóan érdekes kötetnek 3 korona nettó és Klökner Ede ze-nemű-kiadóhivatalából Budapest, VIII., József-körút 24, rendelhető meg. Bizvást elmondhatjuk, hogy a magyar zeneműpiacon ez szép műhöz hasonló alkalmi mű még alig jelent meg valaha, s a legjobb dalainkat egybe-gyűjtő ezen érdekes füzetet minden dal és zenebarát-nak megszerezése melegen ajánlhatjuk annál is inkább, mert ára is feltűnően olcsóra van szabva, nyilván azért hogy ez emlékfüzet a legszerényebb tehetségűek is megszerezhessek. — Ugyanott jelent meg az országos függetlenségi 48-as párt Kossuth ünnepélyt rendező-bizottsága által hivatalosan elfogadott „KOSSUTH-HIMNUSZ” Dr. Pap Zoltántól, énekre és zongorára. Ára 1 korona 20 fillér és Lányi Ernő, „Tavaszdízik, még sínes harmat, se virág” a hírneves zeneszerzőnek leg-szebb Kossuth-dala ének és zongorára 60 fillér, és férfi négyeskarra 2 Kossuth-dallal ugyanaz 2 korona.

C S A R N O K.

Nők kenyérkeresete.

Amerikában, hol a nő legfüggetlenebb és saját munkáját legjobban értékesítheti, sőt akármilyen hiva-talhoz juthat, ha megféle annak az a hozzá tehet-sége, nem görditenek elő akadályokat csupán azért, mert asszony és szoknyát visel. Ha a munka jó, nem bánják azt, akár nő, akár férfi műve, hanem elfogad-ják és tisztességesen megfizetik.

Az ujvilágban az az elv uralkodik, hogy kiki ma-gáért dolgozzék, a család csak azt a kötelességet is-meri el, hogy gyermekének testi jólétéről és lelki ne-veléséről gondoskodjék, aztán mint a madár, ki már repülésre tanította fiát, kiereszti a világba: „Egész-séges, fiatal vagy, tanultál valamit, élj meg, ahogy tudsz!”

A leány megmaradhat a családi körben ameddig neki tetszik, ha nem megy férjhez, de olyan erősen ki van nála fejlődve az önállóság és méltóság érzete, hogy minden áron igyekszik a saját keresetéből szükségle-

teit kielégíteni, mintsem rokonaitól, sőt fivéreitől is se-gélyt fogadna el.

Midőn az előbbeni köztársasági elnök, Cleveland, megnősült, nővére azonnal elhagyta a palotát és foly-tatta a felbeszakított tanítónői működését mivel az új asszony érkezése, fölöslegessé tette az ő munkáját a háztartás vezetésében. Sokkal büszkébb volt, hogysem kegyelem kenyéren élt volna bátyja mellett.

Nagy tiszteletben részesül odaát a munkás nő, akármilyen ten működjék.

A családban élő fiatal leány, kinek szülei nem igen vagyonosak, többnyire otthon dolgozik valamit, hogy öltözekeit, apróságait, mulatságát egyszóval zsebpénzét legalább önmaga szerezze.

Kiki azt dolgozik, amihez jól ért, némelyik ba-rátnőnek kalapot díszít olcsó árért, másik csekély fi-fizetésért vidékiek megbízásait végzi, harmadik virág-és magtenyészéssel foglalkozik.

Nagyon jól fizetik ott a javításokat is, mert a nők nagy része ott rendes dolgot végez a házon kívül és nem igen ér rá a foltozásra.

Ott egyáltalában annyira kivan fejlődve a gyár-ipar a kisipar hátrányára, hogy egy új kalap, cipő, stb. olcsóbbra kerül, mintha azt kijavíttatják; ezért a hibás kopott tárgyak többnyire félredobotnak.

Sok pénzt szerezhet egy nő, ha ügyes a foltozás-ban, csipkék stb. javításában. A ki ügyes a főzésben, szintén szép keresetre tehet szert gyümölcsbefőzéssel, apró sütemények elkészítésével.

A múlt évben a „Nők munkáját értékesítő iroda” 40.000 frtot fizetett ki nőknek, kik odavitték munkai-kat. Egy nő maga kapott vagy 5000 frtot izletes apró pástétomokért, melyeket kintinően készített. Ez a nő valaha vagyonos volt és a saját háztartásában készi-tette a finom süteményeket. Most abból él és gyártmá-nya olyan kedvelt, hogy több kocsián szállítja New-York minden részébe.

Több ilyen különlegesség nagyon keresett lett, mert az a fő, hogy az áru mindig jó és megbízható legyen.

Daczára annak, hogy ott sokkal több pálya áll nyitva a nő előtt, mint nálunk, mégis igen nagy a pá-lyázók száma, azért mindenki igyekszik olyasmit végezni amihez tőkéletesen ért.

Ha egy családban a férj meghal, a nő lehetőleg megtartja az üzletét és azt valami ügyes ember segít-ségével folytatja. Aki esetleg ezt nem teheti családi körülmények következtében vagy a kellő hitel hiányá-ban, kocszatosokat fogad, házvezetónő lesz, szappanfő-zéssel foglalkozik, cselédszerző-intézetet nyit, vagy igyek-szik valami jótékony intézetben egy állást elnyerni.

Egy szegény özvegy, ki a képviselőház közelében butorozott szobákat adott bérbe, ugy meggazdagodott ebből, hogy két szép házat vehetett.

Mindenféle különös munkára vállalkozik a találé-kony nő, ami gyakran sikerül is. Egy asszony például arra vállalkozott, hogy a privátlakásokban nagy takarításokat végez. A család egy két napra elmegy és ha-zajövet mindent a legnagyobb rendben talál.

A vállalkozó nő nem dolgozik személyesen, csu-pán a fizetett szolgálókra felügyel, még pedig igen pon-tosan, mert ő felelős mindenért. Tavaszkor, őszkor és hurezolkodnak idején alig győzi a munkát, mely igen szépen jövedelmez.

Az ügyes házvezetónők hihetetlen nagy fizetéseket huznak, némelyik 5—6000 frtot kap évente, természe-tesen csak igen gazdag házaknál.

Van egy furesa neme a gazdasszonyoknak, az ugynevezett „vándorló gazdasszony.” Több család együtt fizeti a gazdasszonyt, aki aztán minden háznál délelőtt, délután egy-egy órát eltölt, megosnálja az étrendet, kiosztja a cselédeknek a munkát, elrakja a mosott ru-hát és elvégzi a piaci vásárlásokat.

Egy valamikor gazdag, de tönkre ment bankár leányának nem maradt más, csak az emléke a nagy lakomákról és fényes estélyekről. Ezt is tudta azonban értékesíteni, amennyiben magára vállalta magánháznakál az ünnepélyek rendezését és ezt kintinően végezte, a-miért tisztességesen honorálták. Egy orvos özvegye, ki szintén vagyon nélkül maradt vissza, ruha és kelmék festésével segített magán, később kiképezte magát a vegytanban és egy nagy festőintézetet nyithatott.

A gazdag szülők éppen olyan gonddal és czél-
szerepen tanítatják leányaikat, mint fiaikat, hogy szükség
esetén megállhassanak és függetlenül élhessenek a vi-
lágban. Abban az izgatott életmódban, hol a nagy va-
gyonok úgy teremnek egyszerre, mint a gombák, de
néhány nap alatt semmivé lesznek valamely merész
spekuláció következtében, senki sem tudhatja, mikor
lesz hirtelen koldussá, a nő tehát éppen úgy rá van
utalva a kenyérkeresetre, mint a férfi. Van is ott né-
hány zeneszerző, feltaláló, gyáros, szállító, hajóskapitány stb.;
a legnagyobb könyvkiadóhivatalok nők tulajdonát ké-
pezik. Egy kaliforniai hölgy egy nagyszabású életbizto-
sítási társulat igazgatója 30,000 frt fizetéssel és rend-
kívül szakavatott kézzel vezeti az intézetet.

Kitűnő építések is tűntek föl a nők közt; miss
Parker előkelő helyet foglalt el kartársai között, ő épí-
tette a női palotát a chicagói világkiállításán; több nő
pedig nyilvános pályázaton elvitte a díjakat férfikollegái
elől.

Igen nagy a női ügyvédek és körjegyzők száma,
orvosnő pedig csaknem annyi van, mint férfi-orvos; ott
a nők és gyermekek kezelését többnyire nő-orvosok
végzik.

Minálunk is már sok uttörő van és annak tudatára
ébred a magyar nő, mennyivel önérzetesebb dolog a
saját munkájából élnie, mint egyik vagy másik rokoná-
nál kegyelemkenyeren élnie.

Van is benne annyi ügyesség és szorgalom, mint
nyugati szomszédnőiben, talán csupán a merészség és
kítartás hiányzik még, de az is megjön idővel.

Itt nem csupán az előítéletekkel és a szűkebb-
lűsséggel kell harszolni, hanem a piac, a kereske-
delmi viszonyok is egészen mások és az igen lehangoló
hatásu, ha a szép és jó munkát nem lehet értékesíteni.

Erélylyel és bátorsággal kell a cél felé haladni
és a nőknek minél tágabb munkakört nyitni, ahol ké-
peségeiket kifejtsék és kedvvel, buzgalommal dolgozva,
munkájuk gyümölcsét élvezhessék is. P-nő

Szerkesztői üzenet.

G. Petrozsény. Guerillas. Spanyol szó: guerra há-
boru szóból ered. Spanyolországban azon porokból és
pásztorokból alakított fegyveres csapatok, kik ellensé-
ges betörések, vagy belháborúk alkalmával a kis har-
czot a maguk felelősségére viszik.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**

Kiadótulajdonos: **Figuli Antal.**

Préselt szalmát

kocsirakományonként és
nagyobb mennyiségben ju-
tányos áron ajánl.

Gombó Béla,

Temesvár.

Billigste Bezugsquelle guter
UHREN mit 3 jähr. schriftlicher
Garantie.

HANNS KONRAD

Uhren und Goldwaren - Exporthaus

BRÜX Nr. 331 (Böhmen).

Eigene Werkstätten für Uhren Erzeu-
gung und Feinmechanik.

Gute Nickel Rem.-Uhr . . . fl. 3.75

Echte Silber-Rem.-Uhr 5.25

Echte Silberkette 1.20

Nickel-Wecker-Uhr 1.75

Meine Firma ist mit den k. k.
Adler ausgezeichnet, besitzt gold. und
silb. Ausstellungsmedaillen und tau-
sende Anerkennungsschreiben.
Illustr. Preiskatalog gratis und franko

1221/1902.

vérgrh. szám

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi
LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre
teszi, hogy a dévai kir. törvényszéknek 1902.
évi 6609 számú végzése következtében Dr.
László Lázár ügyvéd által képviselt Schwalb
Náthán végrehajtató javára, Bieber Jakab pet-
rozsényi lakos végrehajtást szenvedett ellen
1000 kor. s jár. erejéig 1902 évi június hó 24-én
foganatosított biztosítási végrehajtás útján le- és
felül foglalt és 998 kor. — fillre becsült következő
ingóságok, u. m.: Bazári árúk nyilvános árve-
résen eladtnak.

Mely árverésnek a puji kir. járásbíró 1902
V. 740/4. számú kiküldő végzése folytán 1000
kor. — fill. tökérvetelés, ennek 1902 évi jú-
nius hó 20-ik napjától járó 6% kamatai, — és
eddig összesen 77 kor. 50 fillérben bíróilag már
megállapított költségek erejéig Petrozsényben al-
peres üzleti helyiségében 1902. évi szept. hó
24 napjának d. u. fél 1 órája határidőül kitűztetik
és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel
hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az
1881. LX. t.-cz. 107 és 108. §-a értelmében
készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek
beesáron alul is el fogják adni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat
mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielé-
gítési jogot nem nyertek volna, jelen árverés az 1881
évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is
elrendeltetik.

Kelt Pujon, 1902 évi aug. hó 24-én.

Rácz József,

kir. bír. végrehajtó.

Könyvkötészetemet

az igényeknek megfelelően akként rendeztem be,
hogy minden, ezen szakmába vágó megbízatást a
legpontosabban, legutánosabban és a legmesz-
szebb menő kívánalmaknak megfelelően teljesíteni
képes vagyok. A legegyszerűbb- és legdisze-
sebb könyvkötészet munkálatokat, szállagfel-
írat. aranyozásokat s e nemű diszmun-
kálátokat teljesítem s a n. é. közönség pártolását
tisztelttel kérem
Figuli Antal.

TEMETKEZÉSI-VÁLLALAT

PETROZSÉNY

elvállal mindenféle temetéseket, ravatalokat világítással együtt úgy helyben, mint vidéken is,
és pedig a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.

A „TEMETKEZÉSI VÁLLALAT” Petrozsényben
raktáron tart dús választékban érez- és fako-
porsókat, továbbá finom nickoporsókat, sarkop-
hagot, mindenféle szemfedeleket, érez-, és mü-
virág koszorúkat, szalagokat, viasz- és szurok-
fáklyákat. Fakoporsók 2 koronától kezdve feljebb,
érezkoporsók gyermekeknek 14 koronától fel-
jebb, nagynak 1 öl nagyságban 70 koronától fel-
jebb 400 koronáig

a „TEMETKEZÉSI-VÁLLALAT”

Petrozsényben

elvállal kápolnák, termek, szobák bevonását
gyászszal, hullák elszállítását és hozatalát, szó-
val minden a temetéshez szükséges tetető kel-
lékekkel.

Sürgőnyezim: Temetkezési vállalat Petrozsény.

7-20

Üzletáthelyezés.

Van szerencsém Petrozsény és vi-
déke n. é. közönségének becses tuda-
mására hozni, hogy

borbély- és fodrász termemet

a mostani helyiség kicsinyisége miatt
folyó hó 16-ától kezdődőleg Oprea János
úr főutczai házába helyezem át.

Kérve Petrozsény és vidéke n. é.
közönségének további szíves pártfo-
gását

maradok mély alázattal

Petrozsény, 1902. szept. hó.

JAKOBY GYULA,

borbély és fodrász.

Kiadó üzlethelyiség.

Petrilla központján egy korcsma
és üzlethelyiségnek igen alkalmas
ház, nyárimulató kerttel együtt kiadó.

Értekezhetni a tulajdonossal Pet-
rillán:

Venczel Antal

aknászszal.

Hirdetéseket mérsé-
kelt áron vesz föl a
Kiadóhivatal.

Sárosy József.